

Ankenævnet for Forsikring

Den 7. august 2024 blev i sag nr. 99489:

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX
XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX
XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

mod

PFA Pension
Marina Park
Sundkrogsgade 4
2100 København Ø

afsagt

k e n d e l s e :

Forsikringstageren har pensionsordning. Hun har i brev af 8/3 2023 til nævnet bl.a. anført:

"Jeg klager hermed over den afgørelse, som mit pensionsselskab PFA Pension har truffet vedrørende min økonomiske erhvervsevne, idet selskabet fastholder, at en ikke-retvisende indtægtsperiode skal medtages i beregningen af min økonomiske erhvervsevne forud for min sygemelding den 29.5.2020.

Det centrale i min klage er, at jeg mener, at man som selvstændig erhvervsdrivende er stillet over for nogle urimelige indtægtskrav, når man netop som selvstændig erhvervsdrivende kan have en svingende indkomst. Det gælder ikke mindst, når man som selvstændig erhvervsdrivende bliver alvorligt syg, mens man arbejder på længerevarende projekter, der først kaster indtægter af sig på et tidspunkt længere ude i fremtiden.

FORLØB:

Den 17.12.2021 ansøger jeg PFA Pension om udbetaling for nedsat erhvervsevne som følge af, at jeg i april-maj 2020 efter diverse undersøgelser har fået konstateret [kræftsygdom2] og har været nødt til at stoppe med at arbejde og sygemelde mig – herunder lukke min enkeltmandsvirksomhed.

I sin afgørelse fra 9.3.2022 (se bilag 3) anerkender PFA Pension, at min helbredsmæssige erhvervsevne er nedsat med mere end 50 % fra den 29.5.2020, men at min økonomiske erhvervsevne ikke er nedsat i dækningsberettiget grad, idet selskabet er af den opfattelse, at min indtægt ikke er nedsat med mindst 10 % i forhold til min indtjening inden sygdommen.

Da jeg ikke var fastansat inden sygdommen i 2020, men drev virksomhed som ..., ... og ... samt arbejdede som ..., beregner PFA Pension i første omgang min økonomiske erhvervsevne på grundlag

af min gennemsnitlige årsindtægt i form af henholdsvis overskud og løn i de forudgående 3 år inden min sygdom i 2020, dvs. årene 2017, 2018 og 2019.

Men årene 2017, 2018 og 2019 er slet ikke retvisende for min økonomiske erhvervsevne, men tværtimod misvisende. I perioden maj-oktober 2017 fik jeg nemlig efter diverse undersøgelser konstateret min første kræftsygdom i form af [kræftsygdom1] og fik i august 2017 udbetalt kr. 200.000 for kritisk sygdom af PFA Pension. I perioden efter min første kræftsygdom fokuserede jeg min arbejdsindsats på at færdiggøre 3 [projekter], som jeg har arbejdet på i en årrække. Her brugte jeg bl.a. udbetalingen på 200.000 kr. til at dække mine omkostninger. I forbindelse med min første kræftsygdom mistede jeg også en stor kunde.

Desværre nåede jeg ikke at [afslutte] nogen af [projekterne], før jeg fik konstateret min anden kræftdiagnose i 2020. Og da jeg – som det ofte er tilfældet for ... – ikke havde indgået en kontrakt med et forskudsbeløb, havde jeg ikke tjent en krone på [projekterne].

Derved er min indtægt forud for min anden kræftdiagnose ikke bare ikke retvisende som følge af de for selvstændige erhvervsdrivende kendte indtægtsudsving, men også som følge af en helt ekstraordinær omstændighed, nemlig at min arbejdsindsats vedrørende [projekterne] endnu ikke har kastet indtægter af sig.

Jeg kunne også have valgt at bruge udbetalingen for kritisk sygdom på kr. 200.000 på f.eks. en jorderejse. Hvordan ville man mon så have vurderet det? Mange fastansatte i [erhverv], som er medlemmer af [fagforeningens pensionsordning], tager nogle gange orlov for at arbejde på [projekter]. Hvordan ville man mon have vurderet det, hvis jeg var fastansat og havde taget orlov i 1 eller 2 år for at færdiggøre [projekter]? Vil man så ikke være dækket, hvis man bliver alvorligt syg i den periode? Skal man virkelig medtage de år, der er besluttet misvisende? Det giver jo slet ikke mening, heller i forhold til intentionen i forsikringsvilkårene.

Af forsikringsvilkårene fra 26.1.2018 (bilag 1) fremgår det, at den økonomiske erhvervsevne for selvstændige erhvervsdrivende beregnes på grundlag af de forudgående 3 år inden sygdommen:

'Ved den selvstændige erhvervsdrivendes hidtidige samlede indtjening forstås den gennemsnitlige årlige indtjening de sidste tre år før den Helbredsmæssige erhvervsevnenedsættelse, da indtjeningen for selvstændige erhvervsdrivende kan variere meget. PFA Pension har dog ret til at opgøre den hidtidige samlede indtjening med udgangspunkt i en kortere periode. Hvis forsikrede er en nystartet selvstændig erhvervsdrivende, kan PFA Pension ved opgørelse af den hidtidige samlede indtjening inddrage en eventuel tidligere indtjening som lønmodtager.'

Det særlige vilkår for selvstændige erhvervsdrivende, der er indsat i forsikringsbetingelserne, er tydeligvis begrundet i de udsving, der naturligt kan forekomme i en selvstændig erhvervsdrivendes indtægtsgrundlag, og formålet er vel at fastslå den faktiske formåen rensat for usædvanlige forhold. Det tyder vilkårene om, at PFA Pension kan tage udgangspunkt i en kortere periode eller ved en nystartet selvstændig erhvervsdrivende kan vælge at gå tilbage til en tidligere indtjening som lønmodtager også på. En forudgående kræftsygdom og udbetaling af forsikring med deraf følgende kunstigt lavere indtægt synes at være netop sådan et usædvanligt forhold.

Det anerkender PFA Pension også, da selskabet med sin afgørelse fra 6.4.2022 (se bilag 4) – som svar på min klage via min fagforening fra 16.3.2022 – skriver følgende:

Ankenævnet for Forsikring

3.

99489

'Efter sagens omstændigheder og pr. kulance er vi enige i, at det vil være rimeligt også at inddrage forsikredes indtægt i perioden forud kræftdiagnosen i 2017, om end forsikrede ikke i den forbindelse har været sygemeldt.'

PFA Pension laver i afgørelsen fra 6.4.2022 denne beregning af min økonomiske erhvervsevne inden sygdommen i 2020:

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	I alt
Lønindkomst kr.	62.862	141.090	134.959	85.903	78.572	94.540	597.926
Overskud cvr. [REDACTED] kr.	185.896	88.963	181.645	103.638	8.940	34.455	603.537
Samlet indkomst kr.	248.758	230.053	316.604	189.541	87.512	128.995	1.201.463

PFA Pension når derefter frem til følgende i sin afgørelse fra 6.4.2022:

'Den samlede indkomst for årene 2014-2019 udgøre i alt kr. 1.201.463,-, hvilket giver et årligt gennemsnit på kr. 200.243,83. Efter fratrullet 8 % AM-bidrag, kr. 16.019,50, udgøre den gennemsnitlige indtjening kr. 184.224,- 6 år forud for sygemeldingen.

*Dertil skal sygedagpenge kr. 149.552, - fratrækkes den gennemsnitlige indtjening kr. 184.224,-, hvilket giver en årlig ydelse kr. 34.672,- svarende til kr. 2.889,- om måneden. Den aktuelle oprundede månedlige udbetaling udgøre herefter **kr. 2.890,-** før Skat.'*

Der tages i øvrigt forbehold for sygedagpengebeløbet på kr. 149.552, da jeg har bedt min fagforening kontakte PFA Pension igen for at afklare, om beløbet er korrekt opgjort, idet det er opgjort til et højere beløb end min faktiske indtægt fra sygedagpenge.

Idet PFA Pension vælger fortsat at medtage den decideret misvisende 3-årige periode 2017-2019, som dokumenterbart ikke giver et retvisende billede af min økonomiske erhvervsevne, spørger jeg den 20.4.2022 via min fagforening, hvorfor PFA Pension fortsat også baserer sin afgørelse på den ikke-retvisende referenceperiode 2017-2019.

Den 9.5.2022 modtager jeg via min fagforening denne afgørelse fra PFA Pension (se bilag 5):

'Jeres medlem fik udbetaling for en kræftdiagnose i 2017, og hun var efterfølgende ikke sygemeldt, men valgte i stedet at ændre arbejdsforhold ved bl.a. at begynde at [arbejde på projekter]. Det var således ikke sygdom, der var årsagen til, at jeres medlems indtægt var lavere i perioden 2017 til 2019, men derimod jeres medlems eget valg om at ændre sine arbejdsforhold.'

For god ordens skyld skal jeg gøre opmærksom på, at jeg ikke begyndte at [arbejde på projekter]. Jeg var allerede godt i gang med [projekter] og [afsluttede] i øvrigt [første projekt] i 2006. Det er selvfølgelig korrekt, at jeg selv har truffet valget om at fokusere på [projekterne] efter min første kræftsygdom, men det gør det ikke mindre sandt, at indtægten i perioden 2017-2019 er kunstigt lav og væsentligt lavere end indtægten i 2014-2016.

Gennemsnitsindtægten for perioden 2014-2016 inden min første kræftsygdom og udbetaling af forsikringen på kr. 200.000 udgør nemlig kr. 265.138 (kr. 795.415/3), mens den for perioden 2017-2019 udgør kr. 135.349 (kr. 406,048/3), dvs. knap halvdelen af gennemsnitsindtægten i 2014-2016.

Min samlede indkomst for årene 2014-2016 udgør som sagt i alt kr. 795.415, hvilket giver et årligt gennemsnit på kr. 265.138 før AM-bidrag, og min gennemsnitlige indtjening i de 3 forudgående år før min første kræftsygdom i 2017 efter fratrasket 8 % AM-bidrag på kr. 21.211 udgør kr. 243.927. Det giver en forskel i forhold til det af PFA Pension anerkendte beløb for nedsættelsen af min økonomiske erhvervsevne på kr. 59.703 (kr. 243.927 - kr. 184.224).

KONKLUSION:

Formålet med at købe en forsikring for tab af erhvervsevne er netop at sikre indkomsten i de situationer, hvor man mister sin erhvervsevne helt eller delvist.

Jeg har med vilje fastholdt en dækning på kr. 275.000, fordi jeg forventede, at jeg ville nå op på en højere indtjening, men også fordi jeg allerede som ...-årig blev diagnosticeret med [kronisk sygdom]. Jeg har været meget opmærksom på, at min [sygdom] over tid potentielt ville kunne påvirke min erhvervsevne, således at jeg måske ikke ville kunne få forhøjet dækningen igen, hvis jeg skulle afgive nye helbredsoplysninger.

Jeg er også opmærksom på, at jeg ikke kan få den fulde forsikringsværdi udbetalt, og denne anke handler heller ikke om at spekulere imod hverken PFA Pension eller systemet generelt eller spekulere i sygdom og få flere penge udbetalt end berettiget. Jeg mener derimod, at det er så vigtigt at få belyst det principielle i afgørelsen – ikke bare for mig, men også for de øvrige medlemmer af [fagforeningens pensionsordning], som er selvstændige erhvervsdrivende.

Intentionen i forsikringsvilkårene er tydeligvis at tage højde for situationer, hvor den forsikrede ikke har en retvisende økonomisk erhvervsevne forud for en forsikringshændelse. Det gør man f.eks. med bestemmelsen om, at man for selvstændige erhvervsdrivende tager en årlig gennemsnitsindtægt for de seneste 3 år, og at man for en nystartet selvstændig erhvervsdrivende kan inddrage en eventuel tidligere indtægt som lønmodtager.

PFA Pension har også anerkendt, at perioden 2017-2019 ikke er retvisende, men har alligevel inddraget den i opgørelsen med en lavere gennemsnitlig indtægt og dermed en lavere økonomisk erhvervsevne forud for min anden kræftsygdom i 2020 til følge.

Og der skal vel også være en vis rimelighed i afgørelserne, hvis man fremadrettet vil have selvstændige erhvervsdrivende til at betale for forsikringer, hvor der er for mange huller, som man kan falde ned i, selv om man har indbetalt til forsikringen i stort set hele sit voksenliv. Det giver sig selv, at man ikke kan tage højde for alle situationer i betingelserne. Men hvis man så kigger på de vilkår, der nu engang er nedfældet – f.eks. vilkåret for en nystartet selvstændig erhvervsdrivende, hvor der under pkt. 4.1.1.1.3. Den økonomiske erhvervsevne bl.a. står:

'Hvis forsikrede er en nystartet selvstændig erhvervsdrivende, kan PFA Pension ved opgørelse af den hidtidige samlede indtjening inddrage en eventuel tidligere indtjening som lønmodtager.'

Så levnes der her mulighed for, at man kan gå helt tilbage og kigge på en helt anden indkomstkilde, nemlig forsikredes tidligere indtjening som fastansat. Der står ikke, at man kan eller skal tage gennemsnittet af lønnen som fastansat og indtægten som nystartet selvstændig erhvervsdrivende.

Det må give mulighed for, at man kan nøjes med at kigge alene på forsikredes tidligere indtjening som lønmodtager. Der står heller ikke, at man skal have været fastansat, så man kan i virkeligheden også have været løst ansat og blot modtaget almindelige lønsedler i stedet for at udskrive fakturaer.

Og det er lige netop den fleksibilitet, der er så afgørende, når man har med ikke-fastansatte at gøre, og som vel også er intentionen med de særlige vilkår for selvstændige erhvervsdrivende.

På den baggrund går det også imod intentionen i forsikringsbetingelserne, når man i mit tilfælde stadigvæk vil medtage den ekstraordinære og på ingen måde retvisende periode med kunstigt lave indtægter i opgørelsen af min økonomiske erhvervsevne inden min anden kræftsygdom i 2020.

Hvis man skal følge logikken i vilkåret for en nystartet selvstændig erhvervsdrivende, kan man udlede, at man i mit tilfælde selvfølgelig kun skal se på de 3 år inden min første kræftsygdom i 2017, som netop ikke er påvirket af en ekstraordinær omstændighed med deraf kunstigt lave indtægter til følge.

Alternativt kan man – igen hvis man skal følge logikken i førnævnte vilkår for en nystartet selvstændig erhvervsdrivende – se på, hvad jeg rent faktisk ville kunne tjene i årsløn som fastansat. Hvis man kigger på, hvad jeg ville kunne tjene forud for min diagnose i 2020, vil man lande på et noget højere indtægtsgrundlag, eftersom min indtægt som selvstændig erhvervsdrivende har ligget væsentligt under det, jeg ville kunne have tjent som fastansat. I mit seneste job som fastansat i ... udgjorde min månedsløn eksklusiv pension og før skat i august 2008 kr. 40.411,77 (se bilag 7). I øvrigt udgjorde min timeløn som ... på min sidste ... opgave i februar 2020 kr. 453,36 (se bilag 8).

Jeg gør således gældende, at min økonomiske erhvervsevne forud for min kræftsygdom i 2020 alene skal opgøres på grundlag af referenceperioden 2014-2016, hvilket efter fratrullet 8 % AM-bidrag giver en gennemsnitlig årlig indtjening på kr. 243.927.

Subsidiært gør jeg gældende, at min økonomiske erhvervsevne forud for min kræftsygdom i 2020 skal opgøres på grundlag af min seneste løn som fastansat eller ud fra et skøn for, hvad jeg ville kunne have tjent som fastansat lige inden min sygdom i 2020."

I brev af 14/4 2023 fra selskabet til nævnet hedder det bl.a.:

"Det ses at være forsikredes overordnede synspunkt, at der ved opgørelsen af forsikredes indtjening inden sygemeldingen skal bortses fra den 3-årig periode umiddelbart op til sygemeldingen, idet forsikrede i denne periode havde en 'kunstigt lav indtægt'.

Selskabet er ikke enig heri.

Af pensionsvilkårenes pkt. 4.1.1.1.3 (bilag 1, s. 24) fremgår følgende:

'Nedgangen i den Økonomiske erhvervsevne (indtjeningsnedsættelsen) beregnes som forskellen mellem den forsikredes hidtidige dækningsgivende løn ekskl. obligatoriske pensionsbidrag og efter fradrag af arbejdsmarkedsbidrag, og den forsikredes resterende Økonomiske erhvervsevne. Ved den resterende Økonomiske erhvervsevne forstås den forsikredes faktiske indtjening på anmeldelsestidspunktet, inklusive eventuelle sociale og andre offentlige indtægtskompenserende ydelser og tilskud, samt udbetalinger fra andre forsikringer som følge af eksempelvis arbejdsskade eller nedsat erhvervsevne, men ekskl. eventuelle obligatoriske pensionsbidrag, og efter fradrag af arbejdsmarkedsbidrag.

Er den forsikrede selvstændig erhvervsdrivende beregnes nedgangen i den Økonomiske erhvervsevne (indtjeningsnedsættelsen) dog med udgangspunkt i den hidtidige samlede indtjening (den hidtidige dækningsgivende løn samt over- og underskud i virksomheden) ekskl. obligatoriske pensionsbidrag og efter fradrag af arbejdsmarkedsbidrag. Ved den selvstændige erhvervsdrivendes hidtidige samlede indtjening forstås den gennemsnitlige årlige indtjening de sidste tre år før den Helbredsmæssige erhvervsevnenedsættelse, da indtjeningen for selvstændige erhvervsdrivende kan variere meget. PFA Pension har dog ret til at opgøre den hidtidige samlede indtjening med udgangspunkt i en kortere periode. Hvis forsikrede er en nystartet selvstændig erhvervsdrivende, kan PFA Pension ved opgørelse af den hidtidige samlede indtjening inddrage en eventuel tidligere indtjening som lønmodtager.'

Det er mellem parterne ubestridt, at forsikrede var selvstændig erhvervsdrivende på sygdommel-
dingstidspunktet, og således omfattet af bestemmelsen.

Som det netop fremgår af vilkårene, opgøres den hidtidige samlede indtjening som et gennemsnit af den årlige indtjening de seneste 3 år før sygdommeldingen, da indtjeningen for selvstændige erhvervsdrivende kan variere meget.

Formålet er at give et mere retvisende billede af forsikredes samlede indtjening umiddelbart op til sygdommeldingen.

Det kan imidlertid ikke fortolkes ind, således som forsikrede gør gældende, at formålet skulle være at *'fastslå den faktiske formåen rensat for usædvanlige forhold'*.

Et sådant formål med bestemmelsen ville i sin essens medføre, at den selvstændige erhvervsdrivendes samlede indtjening skulle renses for ethvert udsving, der ikke var direkte knyttet til den faktiske arbejdsformåen, herunder udsving eksempelvis som følge af den selvstændige erhvervsdrivendes evne til at drive virksomhed, udviklinger i kundegrundlaget, karakteren af de ydelser, den selvstændigt erhvervsdrivende tilbyder etc.

Selskabet bestrider ikke, at forsikredes samlede indtjening i perioden 2017-2019 objektivt set har været lavere end i perioden 2014-2016.

Det må imidlertid påpeges, at årsagen til den lavere samlede indtjening i 2017-2019 er, at forsikrede selv valgte at ændre sine arbejdsforhold og fokusere på færdiggørelsen af 3 [projekter], som forsikrede havde været i gang med en årrække.

Den omstændighed, at forsikrede vælger at prioritere og tilrettelægge sine arbejdsforhold anderledes, kan ikke i sig selv føre til, at der skal bortses fra pensionsvilkårenes bestemmelse om, at der beregnes et gennemsnit af den samlede indtjening i de seneste 3 år før sygemeldingen.

Forsikrede anfører, at [projekterne] ikke har generet nogen indtægt, idet de ikke er blevet [afsluttet], og idet der ikke er indgået kontrakter med ... om udbetaling af forskud. Heller ikke denne omstændighed kan begrunde, at der skal bortses fra pensionsvilkårenes bestemmelser.

Selskabet har ved brev af 6. april 2022 per kulance tilkendegivet, at man ved beregningen af den gennemsnitlige indtjening lægger forsikredes samlede indtjening i perioden 2014-2019 til grund.

At selskabet per kulance har valgt at imødekomme forsikrede i hvert fald delvist, kan imidlertid ikke udlægges således, at selskabet anerkender, at perioden 2017-2019 har været misvisende for forsikredes indtjening før sygemeldingen, og at der skal ses bort fra den i opgørelsen af den samlede indtjening.

Forsikrede gør gældende, at den omstændighed at selskabet ved nystartede selvstændige erhvervsdrivende kan inddrage eventuel tidligere indtjening som lønmodtager, skulle indebære, at der i den konkrete sag skulle bortses fra perioden 2017-2019 ved opgørelsen af den samlede indtjening.

Synspunktet er svært forståeligt.

Der ligger i betegnelsen *nystartet selvstændig*, at der må være tale om en selvstændigt erhvervsdrivende, som alene har virket som sådan i en ganske kort periode, og mindre end 3 år før sygemeldingen. Intet af dette er tilfældet i nærværende sag.

Forsikrede gør videre gældende, at den økonomiske erhvervsevne skal opgøres ud fra, hvad forsikrede senest tjente som fastansat eller ud fra et skøn over, hvad forsikrede burde kunne have tjent som fastansat umiddelbart inden sygemeldingen.

Dette bestrides. Pensionsvilkårenes bestemmelser levner intet grundlag herfor, og det forhold, at forsikrede senest i august 2008 var fastansat i ..., jf. bilag 7, kan ikke føre til, at forsikrede i forbindelse med sygemeldingen per 29. maj 2020 skal betragtes som fastansat lønmodtager.

Den af forsikrede som bilag 8 fremlagte lønseddel kan ligeledes ikke tjene som dokumentation for, hvad forsikrede ville kunne have tjent som lønmodtager på sygemeldingstidspunktet.

Forsikrede har i klageskrivelsen taget forbehold for opgørelse af sygedagpengebeløbet. Som **bilag A** fremlægges kopi af e-mailkorrespondance mellem selskabet og advokat ..., ansat i forsikredes fagforbund.

Som det fremgår, rettede advokat ... ved e-mail af 9. marts 2023 henvendelse til selskabet omkring netop opgørelsen af sygedagpenge. Selskabet besvarede henvendelsen ved e-mail af 14. marts 2023, hvor selskabet anførte, at man ville foretage en genberegning af sygedagpengene, såfremt forsikrede indsender relevant dokumentation. Selskabet lægger til grund, at forbeholdet herefter ikke længere er relevant."

Klageren har i brev af 23/10 2023 til nævnet bl.a. bemærket:

"Her følger yderligere bemærkninger til min klage fra 8.3.2023 over PFA Pensions afgørelse om, at en periode med kunstigt lave indtægter som følge af ekstraordinære omstændigheder i form af min første kræftsygdom ... og anvendelsen af kr. 200.000, som jeg fik udbetalt fra PFA Kritisk sygdom i den forbindelse, skal medtages i fastsættelsen af min økonomiske erhvervsevne forud for sygemeldingen for min anden kræftsygdom ..., som selskabet fastholder i sit svarskrift fra 14.4.2023.

Som jeg har forstået det, er PFA Pension af den opfattelse, at de ekstraordinært lave indtægter i perioden 2017-2019, der i gennemsnit kun udgjorde knap 50 procent af indtægterne i perioden 2014-2016, ikke skyldtes sygdom eller andre ekstraordinære forhold, men alene, at jeg selv skulle have valgt at ændre arbejdsforhold.

Det er efter min opfattelse udtryk for en negativ forskelsbehandling af selvstændige erhvervsdrivende i forhold til fastansatte. Og det, der på overfladen ligner en positiv hensyntagen til selvstændige erhvervsdrivendes svingende indtægt, bliver i min sag brugt til at stille mig ringere som selvstændig erhvervsdrivende, end hvis jeg havde været fastansat. PFA Pension begrundet det med, at der i pensionsvilkårene (jf. tidligere fremsendte bilag 1) allerede er taget højde for alle usædvanlige forhold, når det gælder selvstændige erhvervsdrivende, fordi man har indsat en bestemmelse i vilkårene om, at selvstændige erhvervsdrivendes økonomiske erhvervsevne som udgangspunkt skal fastsættes på baggrund af den gennemsnitlige årlige indtjening de sidste 3 år inden den helbredsmæssige erhvervsevnenedsættelse.

Men der er slet ikke taget højde for ekstraordinære omstændigheder eller usædvanlige forhold eller særlige forhold, eller hvad man nu skal kalde det, i pensionsvilkårene – hverken for selvstændige erhvervsdrivende eller fastansatte. Det er rigtigt, at man har taget højde for, at selvstændige erhvervsdrivendes indtægt kan variere meget, men det er noget andet end det, der efter min opfattelse menes med ekstraordinære omstændigheder.

Ekstraordinære omstændigheder vedrører nemlig ikke kun selvstændige erhvervsdrivende, men også fastansatte og omfatter f.eks. orlov på fuld- eller deltid til f.eks. barsel, uddannelse, pasning af sygt familiemedlem, skrivning af bøger mv., anden form for midlertidig nedsat arbejdstid eller andre ekstraordinære omstændigheder.

Og den drastiske nedgang i mine indtægter i perioden 2017-2019 på næsten 50 procent i forhold til perioden 2014-2016 var direkte afledt af det helt særlige og ekstraordinære forhold, at jeg fik konstateret og blev behandlet for min første kræftsygdom og i den forbindelse fik udbetalt kr. 200.000 fra min forsikring hos PFA Pension for kritisk sygdom og derved fik økonomisk råderum til at gå efter at få opfyldt en af mine drømme i betragtning af en truende forkortet levetid.

Den drastiske nedgang i mine indtægter i perioden 2017-2019 havde således intet at gøre med de for selvstændige erhvervsdrivende normale indtægtsudsving, som man ganske rigtigt har forsøgt at tage højde for i pensionsvilkårene ved, at man som hovedregel anvender den gennemsnitlige årlige indtjening de sidste 3 år inden sygemelding. Nedgangen i indtægterne skyldtes et andet og helt særligt forhold, som også ville have været at betragte som et helt særligt forhold, hvis jeg havde været fastansat.

Og det, jeg anvendte udbetalingen fra PFA Kritisk sygdom til, ligger helt inden for rammerne af formålet med en forsikring for kritisk sygdom. PFA Pension skriver f.eks. således på sin hjemmeside om PFA Kritisk sygdom:

'Hvis du bliver ramt af en kritisk sygdom, er der mange spørgsmål, der melder sig. Det er ikke alene bekymringerne for helbredet, men også økonomiske spørgsmål og valg af behandlingsmuligheder.

Hvis du får en af de sygdomme, som er dækket af PFA Kritisk sygdom, har du mulighed for at få udbetalt det valgte beløb fra gruppeforsikringen. Du skal være opmærksom på, at der ved hver diagnose er nogle kriterier, som skal være opfyldt, for at du kan få en udbetaling. Du kan frit anvende udbetalingen eksempelvis til at foretage en drømmerejse, specialindrette din bolig eller købe din ægtefælle fri fra arbejde i en periode.

(...)

Du kan udvide forsikringen til også at omfatte en børnedækning, som er en engangsudbetaling, hvis dine børn under 24 år får stillet én af de dækningsberettigede diagnoser, og de øvrige betingelser for dækning er opfyldt. Udbetaling sker til dig og kan fx anvendes til at frikøbe dig fra arbejdet i den periode, hvor dit barn eventuelt har behov for ekstra pleje og omsorg.' (jf. bilag 9)

Her lægger PFA Pension selv op til, at man f.eks. kan bruge udbetalingen på en drømmerejse, hvilket også var med i mine overvejelser, inden jeg i stedet valgte at bruge den på min drøm om at få [projekterne] gjort færdige.

Om jeg har brugt udbetalingen på [at arbejde med projekter] eller rejse verden rundt eller noget tredje, har ingen betydning for det principielle i min sag. Det, der betyder noget, er, at perioden 2017-2019 ikke giver et retvisende billede af min indtjening, fordi jeg fik konstateret en alvorlig sygdom i 2017, hvor jeg fik udbetalt kr. 200.000 fra min forsikring for kritisk sygdom hos PFA Pension, og at jeg brugte beløbet på det, der er formålet med forsikringen, og som PFA Pension skriver andetsteds på hjemmesiden, nemlig at *'gøre livet lettere i en svær tid'*, og at jeg som følge heraf havde ekstraordinært kunstigt lave indtægter i perioden derefter og forud for min anden alvorlige sygdom, der blev diagnosticeret i 2020.

Det fremgår også af ovennævnte uddrag om PFA Kritisk sygdom, at man kan anvende udbetalingen til at købe sin ægtefælle fri fra arbejde i en periode, og at man kan købe sig selv fri fra arbejde, hvis ens barn er sygt. Kan man så ikke også som selvstændig erhvervsdrivende eller fastansat købe sig selv fri fra sit arbejde på fuld- eller deltid i en periode for at fokusere på nogle [projekter] eller andet, uden at den midlertidige og atypiske periode skal påvirke fastsættelsen af ens økonomiske erhvervsevne, hvis man er så uheldig at få konstateret en anden kræftsygdom kort tid efter den første?

Det forekommer på sin vis grotesk, at anvendelsen af en forsikring for sygdom (PFA Kritisk sygdom) skal kunne spænde ben for anvendelsen af en anden forsikring for sygdom (PFA Erhvervsevne) hos det samme selskab. Jeg har i øvrigt ikke på noget tidspunkt fået oplyst af PFA Pension – hverken skriftligt eller mundtligt, at jeg skulle passe på med, hvad jeg brugte udbetalingen fra PFA Kritisk sygdom på. Og i ovennævnte uddrag står der også:

'Du kan frit anvende udbetalingen'. (jf. bilag 9)

Jeg kan se, at jeg i min klage fra 8.3.2023 desværre flere steder ikke har været helt skarp på formuleringerne, hvilket måske kan gøre det svært at forstå, hvad jeg egentlig mener med det, jeg

skriver. Jeg håber, at der tages hensyn til dette i behandlingen af min klage, og at der f.eks. spørges ind til det, hvis noget ikke står helt klart.

F.eks. skriver jeg følgende i min klage fra 8.3.2023:

'Det centrale i min klage er, at jeg mener, at man som selvstændig erhvervsdrivende er stillet over for nogle urimelige indtægtskrav, når man netop som selvstændig erhvervsdrivende kan have en svingende indkomst. Det gælder ikke mindst, når man som selvstændig erhvervsdrivende bliver alvorligt syg, mens man arbejder på længerevarende projekter, der først kaster indtægter af sig på et tidspunkt længere ude i fremtiden.

(...)

Derved er min indtægt forud for min anden kræftdiagnose ikke bare ikke retvisende som følge af de for selvstændige erhvervsdrivende kendte indtægtsudsving, men også som følge af en helt ekstraordinær omstændighed, nemlig at min arbejdsindsats vedrørende [projekterne] endnu ikke har kastet indtægter af sig.'

Her vil jeg gerne fastslå, at det centrale i min klage er, at de ekstraordinært lave indtægter i perioden 2017-2019 ikke skyldtes normale indtægtsudsving for selvstændige erhvervsdrivende, herunder udsving som følge af f.eks. den selvstændige erhvervsdrivendes evne til at drive virksomhed, udviklinger i kundegrundlaget og karakteren af de ydelser, den selvstændige erhvervsdrivende tilbyder, som PFA Pension nævner i sit svarskrift fra 14.4.2023. De lave indtægter skyldtes alene de ekstraordinære omstændigheder, at jeg havde fået konstateret min første kræftsygdom og brugte udbetalingen fra PFA Kritisk sygdom til at forfølge en af mine drømme og gøre livet lettere i en svær periode, hvor jeg var i krise og bange for, hvor længe jeg mon havde tilbage at leve i.

Derfor er det heller ikke relevant for min sag, at jeg mistede en kunde i forbindelse med min første kræftsygdom, fordi det jo som udgangspunkt indgår i de normale indtægtsudsving for selvstændige erhvervsdrivende. I forbindelse med behandlingen af min første kræftsygdom, hvor jeg også blev ringet op af kunder, mens jeg var indlagt, måtte jeg også sige nej til opgaver. Men heller ikke det er som udgangspunkt relevant for min sag.

PFA Pension anerkender også i sin afgørelse fra 6.4.2022 (jf. tidligere fremsendte bilag 4), at der er nogle omstændigheder i min sag, som gør, at det vil være rimeligt at opgøre min økonomiske erhvervsevne forud for min kræftdiagnose i 2020 på en anden måde:

'Efter sagens omstændigheder og pr. kulance er vi enige i, at det vil være rimeligt også at inddrage forsikredes indtægt i perioden forud kræftdiagnosen i 2017, om end forsikrede ikke i den forbindelse har været sygemeldt.'

Jeg forstår i øvrigt ikke helt, hvad der hentydes til, når PFA Pension skriver, at jeg ikke har været sygemeldt i forbindelse med min første kræftsygdom.

Uanset hvad, så er det et faktum, at jeg fra 2017 måtte sætte en del tid af i kalenderen til at gennemgå et kræftpakkeforløb for [kræftsygdom1], bestående af en række undersøgelser og indlæggelser på henholdsvis [hospital] og [hospital] med både forudgående og efterfølgende restriktioner. Bl.a. fik jeg foretaget 2 operationer i fuld narkose med 1,5 måneders mellemrum på [hospital], den første med henblik på at fastslå, om der var tale om kræft, og den anden for at fjerne ..., efter at man havde konstateret, at der var tale om kræft. Herefter fulgte indkøring af livslang [behandling] og efter et par måneder [behandling] på [hospital]. Derefter fulgte løbende kontroller med 2 besøg hver gang til henholdsvis blodprøver og ultralydsscanninger samt samtale hos læge –

og ofte med en del ventetid ud over transporttid med det offentlige. Operationerne påvirkede min stemme, og jeg blev henvist til stemmetræning hos en talepædagog med hjemmeopgaver, ligesom jeg også deltog på to REHPA-rehabiliteringsophold med hjemmeopgaver. (jf. bilag 10-15)

Og så fik jeg også de første symptomer på min anden kræftsygdom allerede i 2019 i form af nedsat nyrefunktion og brugte en del kræfter på at få en korrekt diagnose og blev også indlagt akut i slutningen af 2019 i forbindelse med en screening ..., uden at der dog kom en brugbar diagnose ud af det. Det skete desværre først i 2020, efter at jeg selv havde insisteret på at blive henvist til undersøgelse på [hospital]. (jf. bilag 16)

Så forløbet omkring min første kræftdiagnose var altså ikke bare endnu en dag, uge eller måned på kontoret, selv om jeg ikke var sygemeldt i systemet og forsørgede mig selv. Havde jeg været fastansat, havde jeg sygemeldt mig med det samme i de perioder, hvor jeg ikke kunne arbejde.

Men det er desværre ikke helt så enkelt for selvstændige erhvervsdrivende at sygemelde sig i det offentlige system som for fastansatte. F.eks. kan man først få udbetalt sygedagpenge efter 2 ugers sygemelding, medmindre man har tegnet en ekstra forsikring, hvilket jeg ikke havde. Og det er generelt også sværere, når der er tale om en enkeltmandsvirksomhed, hvor der ikke er andre til at passe forretningen i ens fravær. I det hele taget er det meget sværere at være syg som selvstændig erhvervsdrivende.

Netop fordi man som selvstændig erhvervsdrivende er dårligere stillet i systemet, valgte jeg at tegne og betale for ekstra forsikringer hos PFA Pension gennem [fagforeningens pensionsordning]. Og det skal vel ikke komme mig til skade, at jeg selv finansierede mit sygefravær i forbindelse med min første kræftsygdom.

Hvad angår formuleringen *'fastslå den faktiske formåen rensat for usædvanlige forhold'*, har jeg kopieret den fra den mail, juristen i [fagforening] sendte til PFA Pension den 16.3.2022 (jf. tidligere fremsendte bilag 6). Jeg kender således ikke baggrunden for eller meningen med formuleringen, men kan blot konstatere, at PFA Pension efterfølgende fandt det rimeligt at udvide perioden for gennemsnitsberegningen fra 3 år til 6 år.

Som forsikret må man vel ud fra en overordnet rimelighedsbetragtning kunne regne med, at der – uanset om man er fastansat eller selvstændig erhvervsdrivende – anvendes en metode, som giver et retvisende billede af ens indtægt før den helbredsmæssige erhvervsevnenedsættelse, uanset at det ikke er til fordel for PFA Pension.

Det fremgår ikke klart af pensionsvilkårene, hvad der sker, hvis den selvstændige erhvervsdrivendes gennemsnitlige indtjening de sidste 3 år eller den fastansattes løn forud for den helbredsmæssige erhvervsevnenedsættelse ikke er retvisende. Ordet *'retvisende'* nævnes slet ikke i vilkårene, hverken i forhold til selvstændige erhvervsdrivende eller fastansatte.

Dog fremgår det under pensionsvilkårenes punkt 4.1.1.1.4. om den hidtidige dækningsgivende løn (jf. tidligere fremsendte bilag 1), at PFA Pension har ret til at anvende en anden løn, hvis den løn, der er registreret, overstiger den faktiske løn med 25 procent eller mere:

'Hvis det viser sig, at den registrerede dækningsgivende løn ikke er korrekt, og forskellen mellem denne og den løn, som forsikringstageren skulle have oplyst ifølge aftalen med PFA

Pension, er 25 procent eller derover, har PFA Pension ret til at anvende den løn, som forsikrede skulle have oplyst, når den Økonomiske erhvervsevne beregnes.'

Når PFA Pension på den ene side er berettiget til at nedsætte den dækningsgivende løn, hvis den er for høj og således ikke retvisende, må man som forsikret vel også kunne regne med, at der omvendt ikke anvendes en for lav indtjening, som ikke er retvisende. Ellers er bestemmelsen jo ensidigt til PFA Pensions fordel, hvilket vel ikke er rimeligt i forhold til forsikrede, som jo i så fald stilles ringere i et i forvejen ulige forhold.

Jeg kan i øvrigt ikke helt følge rationalet i, at man på den ene side er villig til at udbetale knap 25 procent for meget i nogle sager, mens man i min sag insisterer på, at en åbenlyst misvisende periode skal medtages.

Desuden fremgår dette af pensionsvilkårenes punkt 4.1.1.1.3. (jf. tidligere fremsendte bilag 1), som kun vedrører selvstændige erhvervsdrivende:

'PFA Pension har dog ret til at opgøre den hidtidige samlede indtjening med udgangspunkt i en kortere periode.'

En kortere periode er ikke defineret nærmere. Hvad betyder det konkret? Vil det være til fordel for PFA Pension eller forsikrede? Uanset hvad, må det i hvert fald bl.a. betyde, at PFA Pension også er berettiget til ikke at medtage en periode med en ekstraordinært høj indtjening. Og når det er tilfældet, må man som forsikret også kunne regne med, at selskabet omvendt ikke er berettiget til at medtage en periode med en ekstraordinært lav indtjening – og i særdeleshed ikke, når den lave indtjening skyldes anden kritisk sygdom og anvendelsen af en af selskabets andre forsikringer.

Jeg har ikke selv kunnet finde nogen afgørelser fra Ankenævnet, som kan anvendes på min sag. Jeg kan dog se, at man i forbindelse med arbejdsskadesager lægger stor vægt på at fastsætte en retvisende årsløn forud for arbejdsskadens indtræden, og at årslønnen f.eks. fastsættes på anden vis, når særlige indtægts- eller ansættelsesforhold eller andre særlige forhold har gjort sig gældende.

F.eks. står der i Vejledning om fastsættelse af årsløn (VEJ nr. 10407 af 07/09/2015):

'3.1.7. Orlov og lignende

Årslønnen beregner vi i disse tilfælde på baggrund af den periode, hvor tilskadekomne har været i arbejde. I de situationer, hvor lønnen har været nedsat på grund af orlov eller lignende i året før skaden, skal vi regulere årslønnen, så den svarer til indtægten uden den ekstraordinære nedgang. Det kan være tilfældet ved barselsorlov, anden orlov og lignende.' (jf. bilag 17)

KONKLUSION:

Det centrale i min sag er, at jeg havde kunstigt lave indtægter i perioden 2017-2019, som ikke giver et retvisende billede af min økonomiske erhvervsevne forud for min helbredsmæssige erhvervsevnenedsættelse i 2020. Selv om man udvider perioden for gennemsnitsberegningen fra 3 år til 6 år, giver det stadig ikke et retvisende billede, idet den gennemsnitlige indtjening i perioden 2017-2019 fortsat kun er godt halvt så stor som den gennemsnitlige indtjening i perioden 2014-2016. Her bliver man nødt til at gøre noget andet for at nå frem til et retvisende billede, og det er

helt at udelukke perioden 2017-2019, som var præget af min første kræftsygdom og anvendelsen af udbetalingen fra PFA Kritisk sygdom.

Jeg gør således fortsat gældende, at min økonomiske erhvervsevne forud for min kræftsygdom i 2020 alene skal fastsættes på grundlag af den retvisende referenceperiode 2014-2016, hvilket efter fratrullet 8 % AM-bidrag giver en gennemsnitlig årlig indtjening på kr. 243.927.

Hvad angår min subsidiære påstand i min klage fra 8.3.2023, er jeg enig i, at det ikke holder at inddrage min løn som fastansat tilbage i tid. I stedet gør jeg subsidiært gældende, at der skal anvendes en anden metode, der giver et retvisende billede af min indtjening forud for min anden kræftsygdom i 2020. Det kunne eventuelt være i form af en skønsmæssig vurdering baseret på, hvad en person med tilsvarende uddannelse og erfaring tjener, hvis dette er muligt i forbindelse med en aftale på det private område.

Forbeholdet for sygedagpengebeløbet opretholdes, idet det stadig er uklart, om der kan opnås enighed om dette forhold.

Jeg vedhæfter yderligere bilag 9-17 ud over de 8 bilag, jeg allerede har fremsendt, og jeg fremsender gerne yderligere dokumentation, hvis der skulle være behov for det."

Selskabet har i brev af 5/12 2023 til nævnet bl.a. bemærket:

"Som forsikrede flere steder i klageskriftet af 8. marts 2023 anfører, var hendes indtægtsforhold i perioden 2017-2019 påvirket af, at hun i den periode valgte at fokusere sin arbejdsindsats på færdiggørelsen af tre [projekter], og at disse tre [projekter] endnu ikke er blevet [afsluttet] og således ikke har genereret indtægt.

Forsikrede tydeliggør nu i klagereplikken af 23. oktober 2023, at baggrunden for hendes ønske om at fokusere på færdiggørelsen af [projekterne] var, at hun i 2017 blev diagnosticeret med og behandlet for [kræftsygdom1].

Selskabet skal dog igen fremhæve, at det afgørende ikke er, hvad baggrunden var for forsikredes ønske om at fokusere på sine [projekter]. Forsikrede var ikke sygemeldt i perioden 2017-2019, og forsikrede traf selv et valg om at ændre sine arbejdsforhold og fokusere på [projekterne].

Dette kan ydermere ikke anses for 'ekstraordinære forhold', som forsikrede gør gældende i sit seneste indlæg, og det kan ej heller have den følge, at der skal bortses fra pensionsvilkårenes bestemmelser om, hvilken indtægtsperiode, der skal lægges til grund ved beregning af indtægten.

Omkring forsikredes bemærkninger til forsikringsvilkårenes pkt. 4.1.1.1.4 om den hidtidige dækningsgivende løn, skal selskabet henlede opmærksomheden på, dels at bestemmelsen ikke er relevant for nærværende sag, og dels at forsikrede udlægger bestemmelsen forkert, når hun i 4. afsnit, s. 5 anfører, at '*PFA Pension har ret til at anvende en anden løn, hvis den løn, der er registreret, overstiger den faktiske løn med 25 procent eller mere.*'

Pensionsvilkårenes pkt. 4.1.1.1.4 har følgende ordlyd:

'Hvis det viser sig, at den registrerede dækningsgivende løn ikke er korrekt og forskellen mellem denne og den løn, som forsikringstageren skulle have oplyst ifølge aftalen med PFA

Pension, er 25 procent eller derover, har PFA Pension ret til at anvende den løn, som forsikrede skulle have oplyst, når den Økonomiske Erhvervsevne beregnes. [min understregning]

Som det fremgår af vilkårets ordlyd, er det forskellen mellem den oplyste løn, og den korrekte løn, der skal være 25 procent eller derover, før PFA kan anvende den korrekte løn, fremfor den oplyste løn. Vilkåret indeholder derimod ikke nogen forudsætning om, at forskellen herimellem skal være til fordel for PFA, således som forsikrede søger at fremstille det.

I nærværende sag er der i øvrigt ikke tale om, at forsikrede har oplyst en forkert dækningsgivende løn, hvorfor bestemmelsen som nævnt ovenfor ikke er relevant for sagen.

Forsikrede gør endvidere gældende, at der bør anvendes en anden metode for fastsættelse hendes indtjening. Forsikrede henviser dels til Vejledning nr. 10407 af 07/09/2015 om fastsættelse af årsløn, samt foreslår, der kan foretages en skønsmæssig vurdering af, hvad en person med tilsvarende uddannelse og erfaring tjener.

Selskabet skal heroverfor bemærke, at vejledningen om fastsættelse af årsløn er udstedt med hjemmel i Lov om Arbejdsskadesikring, og alene finder anvendelse på det arbejdsskaderetlige område.

Forsikredes forslag om en skønsmæssig vurdering af, hvad en person med tilsvarende uddannelse og erfaring tjener, ville indebære, at forsikrede – ved fastlæggelsen af, hvilket indtægtsgrundlag, forsikringsydelse skal beregnes ud fra – skal stilles, som om hun var fastansat, og i øvrigt at indtægtsgrundlaget skal fastlægges ud fra en bredere gennemsnitsbetragtning af, hvad andre med forsikredes uddannelse og baggrund burde kunne tjene.

Forslaget fraviger således forsikredes egne øvrige synspunkter om, at det er hendes konkrete indtægt for en tidligere periode, der skal lægges til grund, og savner dermed enhver mening.

For så vidt forbeholdet om sygedagpenge bemærker selskabet, at selskabet i maj 2023 modtog supplerende oplysninger fra Udbetaling Danmark samt forsikredes skatteoplysninger, til brug for en genberegning af udbetalingen.

Ved brev af 11. juli 2023, der fremlægges som **bilag B**, meddelte selskabet forsikrede, at man havde genberegnet udbetalingerne med de korrekt oplyste sygedagpengesatser, og der ville blive foretaget en korrigerende udbetaling til forsikrede. Som **bilag C** fremlægges selskabets udbetalingsmeddelelse af 18. juli 2023

Ved brev af 25. oktober 2023, der fremlægges som **bilag D**, stillede forsikrede en række spørgsmål til selskabets beregninger, hvilket selskabet besvarede ved brev af 9. november 2023, der fremlægges som **bilag E**.

Selskabet forudsætter herefter, at spørgsmålet om korrekt sygedagpengesats som grundlag for beregning af udbetalingerne til forsikrede, ikke længere er genstand for tvist mellem parterne."

I brev af 15/4 2024 fra klageren til nævnet hedder det bl.a.:

"Jeg gør fortsat principalt gældende, at min økonomiske erhvervsevne forud for min kræftsygdom i 2020 alene skal fastsættes på grundlag af den retvisende referenceperiode 2014-2016, hvilket

giver en gennemsnitlig årlig indtægt på kr. 265.138, svarende til kr. 243.927 efter fratrasket 8 % AM-bidrag.

Subsidiært gør jeg fortsat gældende, at der skal anvendes en anden metode til en retvisende fastsættelse af min indtjening forud for min anden kræftsygdom i 2020. Det kunne være i form af en skønsmæssig fastsættelse baseret på, hvad en person med tilsvarende uddannelse og erfaring tjener.

Vedrørende min subsidiære påstand skal jeg yderligere bemærke, at det ikke kun er i forbindelse med fastsættelse af årsløn i arbejdsskadesager, at man i nogle tilfælde foretager en skønsmæssig fastsættelse baseret på, hvad en person med tilsvarende uddannelse og erfaring tjener, som PFA Pension påpeger i sit svarskrift fra 5.12.2023.

Det fremgår f.eks. udtrykkeligt af [andet pensionsselskabs] standardbetingelser for dækning ved tab af erhvervsevne, der ligger frit fremme på selskabets hjemmeside, at man i tilfælde, hvor den hidtidige indtjening for '*selvstændige og andre med svingende indtægter*' ikke kan fastsættes korrekt, i stedet fastsætter forsikredes hidtidige indtjening skønsmæssigt ud fra lønstatistikker '*som det, som fuldt erhvervsdygtige personer med tilsvarende erhvervserfaring og uddannelse tjener i samme del af landet*' (jf. bilag 18, side 2 nederst):

'Hvis det ikke er muligt at fastsætte den hidtidige indtjening korrekt, fx fordi forsikrede i de foregående år ikke har haft arbejde, fastsætter vi i stedet skønsmæssigt ud fra lønstatistikker den hidtidige indtjening som det, som fuldt erhvervsdygtige personer med tilsvarende erhvervserfaring og uddannelse tjener i samme del af landet.'

Eftersom en skønsmæssig fastsættelse ud fra lønstatistikker for personer med tilsvarende erhvervserfaring og uddannelse således dokumenterbart også anvendes for selvstændige og andre med svingende indtægter af andre private pensionsselskaber, når forsikredes hidtidige indtjening ikke kan fastsættes korrekt, så giver det ganske god mening at gøre en sådan metode gældende i min sag, hvor det ikke fremgår klart af pensionsvilkårene, hvordan man skal fastsætte forsikredes hidtidige indtjening, når forsikrede har haft en midlertidig, ekstraordinært lav indtjening forud for en forsikringshændelse.

Jeg er fuldt bevidst om, at min sekundære påstand er mere vidtgående end min principale påstand, men jeg fastholder den rækkefølge, fordi jeg mener, at min principale påstand er en rimelig, retvisende og korrekt metode. Jeg gør jo principalt blot gældende, at man skal se helt bort fra perioden 2017-2019, som dokumenterbart ikke er retvisende, og hvor løn og overskud var cirka 50 procent lavere end i perioden 2014-2016.

Hvis Ankenævnet for Forsikring i sidste ende når frem til, at det er i orden, at PFA Pension medtager alle 6 år i opgørelsen, dvs. også den ikke-retvisende periode 2017-2019, hvor løn og overskud var cirka 50 procent lavere end i perioden 2014-2016, gør jeg tertiært gældende, at udbetalingen fra PFA Kritisk sygdom i 2017 på kr. 200.000 i forbindelse med min første kræftsygdom også skal medtages som indtægtsgrundlag på lige fod med løn og overskud, således at min samlede indtjening for de 6 år 2014-2019 udgør kr. 1.401.463 (kr. 1.201.463 + kr. 200.000), hvilket giver en gennemsnitlig årlig indtægt på kr. 233.577, svarende til kr. 214.891 efter fratrasket 8 % AM-bidrag.

Denne nye tertiære påstand vælger jeg at gøre gældende efter anbefaling fra [fagforening], som har udarbejdet en erklæring om [erhvervets] arbejdsforhold til støtte for min sag (jf. bilag 19), og

som også har rådet mig til at udarbejde en oversigt over mine leveomkostninger for årene 2014-2019 (jf. bilag 20).

Jeg mener, at de kr. 200.000 med rette kan medtages i mit indtægtsgrundlag, fordi jeg har brugt pengene på samme måde som, hvis jeg havde modtaget et legat, hvilket er et helt almindeligt indtægtsgrundlag for [erhverv]. Jeg anvendte de kr. 200.000 som en del af mit indtægtsgrundlag til at forsørge mig og sikre mig det samme levegrundlag som i perioden forud for min første kræftsygdom. De blev brugt til at finansiere mit almindelige liv på samme måde som en almindelig erhvervsindtægt, og jeg fortsatte reelt set med at bruge min erhvervsevne på præcis samme måde, som jeg gjorde før, nemlig at beskæftige mig med ... Jeg benyttede bare muligheden for at bruge mere tid på [projekterne] i stedet for nogle andre opgaver.

Jeg begyndte i øvrigt at arbejde på de 3 [projekter] for mere end 10 år siden, så jeg ændrer ikke arbejdsforhold, som PFA Pension skriver. Jeg skruer bare op for arbejdet med [projekterne] i forhold til andre [opgaver] på samme måde, som hvis jeg havde modtaget et legat. Og jeg ville ikke have skruet tiden på [projekterne] op, hvis jeg ikke havde modtaget de kr. 200.000.

Det tidligere oplyste sygedagpengebeløb på kr. 149.552 er blevet korrigeret til kr. 145.716, og jeg kan således bekræfte, at mit forbehold vedrørende sygedagpengebeløbet ikke længere har relevans for min sag. Jeg skal dog for god ordens skyld oplyse, at PFA Pension i forbindelse med afklaringen af sygedagpengebeløbet og udbetalingerne har gjort mig opmærksom på, at der ved en fejl mangler et afsnit om den årlige regulering af udbetalingerne i pensionsvilkårene fra 26.1.2018 (jf. tidligere fremsendte bilag 1)."

Heroverfor har selskabet i brev af 3/5 2024 til nævnet bl.a. anført:

"De af forsikrede som bilag 18 fremlagte forsikringsbetingelser fra [andet pensionsselskab] er uden relevans for sagen og kan ikke indebære en fravigelse af de for forsikringsforholdet gældende vilkår.

Forsikrede gør i seneste indlæg gældende, at hun i perioden 2017-2019 har udnyttet sin erhvervsevne i præcis samme omfang, som i perioden forud for hendes første kræftsygdom.

Samme gøres gældende af [fagforening] i støtteerklæringen af 10. april 2024 (bilag 19).

Selskabet bestrider ikke, at forsikrede fuldt ud udnyttede sin erhvervsevne i årene 2017-2019 – tværtimod – og der ses nu også at være enighed mellem parterne om, at forsikrede selv valgte at prioritere anderledes i sammensætningen af hendes arbejdsopgaver.

Som tidligere anført kan dette i sig selv dog ikke medføre, at der skal ses bort fra perioden.

Der er ligeledes ikke grundlag for, at udbetalingen for Kritisk Sygdom skal medtages som indkomst for forsikrede. Der er netop ikke tale om indkomst, men om udbetaling af en forsikringsdækning. Den omstændighed, at forsikrede måtte have behandlet udbetalingen for Kritisk Sygdom som hun ellers ville have behandlet et legat, kan ikke ændre herpå.

I forhold til forsikredes tertiære påstand finder selskabet anledning til at fremhæve, at selskabet oprindeligt, per kulance, besluttede ikke alene at se på årene 2017-2019 ved opgørelsen af forsik-

redes hidtidige indtjening, men også at inddrage årene 2014-2016, under hensyn til sagens omstændigheder.

Ved sin tertiære påstand ønsker forsikrede sig nu imidlertid stillet således, at ikke alene skal der tages udgangspunkt i et gennemsnit af indkomsten i årene 2014-2019, og altså en længere periode, end forsikringsbetingelserne tilsiger, men udbetalingen for Kritisk Sygdom skal også medregnes som en indtægt (i 2017, hvor den kom til udbetaling), således at den gennemsnitlige årlige indtjening pustes kunstigt op.

Noget sådant har ikke støtte i forsikringsvilkårene."

Klageren har i brev af 15/5 2024 til nævnet bl.a. bemærket:

"Dog bliver jeg nødt til at understrege, at jeg ikke vil tages til indtægt for denne konkluderende sekvens i PFA Pensions tredje indlæg fra 3.5.2024, som ikke er en korrekt gengivelse af det, jeg selv har anført:

'Forsikrede gør i seneste indlæg gældende, at hun i perioden 2017-2019 har udnyttet sin erhvervsevne i præcis samme omfang, som i perioden forud for hendes første kræftsygdom. Samme gøres gældende af [fagforening] i støtteerklæringen af 10. april 2024 (bilag 19).

Selskabet bestrider ikke, at forsikrede fuldt ud udnyttede sin erhvervsevne i årene 2017-2019 – tværtimod – og der ses nu også at være enighed mellem parterne om, at forsikrede selv valgte at prioritere anderledes i sammensætningen af hendes arbejdsopgaver.'

Jeg fastholder og henholder mig til det, jeg selv har anført i min klage fra 8.3.2023 og de to svarskrifter fra henholdsvis 23.10.2023 og 15.4.2024."

Nævnet har fået forelagt bilag fra sagen – herunder blandt andet journaloplysninger fra 2017-2022, støtteerklæring af 10/4 2024 fra fagforening og personligt regnskab for leveomkostninger for 2014-2019. Af selskabets brev af 9/3 2022 til klageren fremgår bl.a.:

"Vi har nu vurderet din erhvervsevne, og vi må desværre oplyse dig, at du ikke kan få udbetaling for nedsat erhvervsevne på nuværende tidspunkt, da du ikke opfylder det økonomiske kriterie for udbetaling.

...

Sådan har vi vurderet din erhvervsevne

Du har været sygemeldt på grund af [kræftsygdom2] og følger til dette siden 29. maj 2020. Vi har lagt vægt på de lægelige oplysninger fra [hospital], og Sundhed.dk i perioden 21. april 2020 til 27. oktober 2021, der beskriver sygdommen og behandlingsforløbet. På baggrund af dette vurderer vi, at din helbredsmæssige erhvervsevne er nedsat med mindst halvdelen fra den 29. maj 2020.

For at du kan få udbetaling, kræver det dog, at både din helbredsmæssige erhvervsevne og din økonomiske evne er nedsat.

Vi har vurderet, at din økonomiske erhvervsevne ikke er nedsat i dækningsberettiget grad, da din indtægt ikke er nedsat med mindst 10 % i forhold til din indtjening inden sygdommen. Ved vurderingen af din økonomiske erhvervsevne har vi beregnet den gennemsnitlige årlige indtjening de sidste tre år før din første sygedag.

Ankenævnet for Forsikring

18.

99489

Det fremgik af årsrapporterne fra din selvstændige virksomhed, cvr. ... .., samt dine personlige skatteoplysninger, at du i 2017 havde haft en samlet indkomst på 189.541 kr., endvidere fremgik det, at du i 2018 havde haft en samlet indkomst på i alt 87.512 kr. og i 2019 på 128.995 kr.

Du har således i gennemsnit for de seneste 3 år før dit første syge år haft en samlet indkomst på 135.349 kr. årligt.

I nedenstående skema har vi opstillet ovenstående oplysninger.

	2017	2018	2019	I alt
Lønindkomst	85.903 kr.	78.572 kr.	94.540 kr.	259.015 kr.
Overskud cvr. [REDACTED]	103.638 kr.	8.940 kr.	34.455 kr.	147.033 kr.
Samlet indkomst	189.541 kr.	87.512 kr.	128.995 kr.	406.048 kr.
Indkomst omregnet til 3 års gennemsnit				135.349 kr.

Vi er orienteret om, at du efter din sygemelding har modtaget sygedagpenge, og vi kan se at du i 2020 fik udbetalt sygedagpenge kr. 2.876,- pr. uge, hvilket svarer til 149.552,- kr. om året. I år 2021 udgjorde sygedagpenge udbetalingen kr. 2.963,- pr. uge svarende til kr. 154.076,- om året.

På baggrund af dette har vi vurderet, at du på nuværende tidspunkt ikke opfylder det økonomiske kriterie for udbetaling, idet din indtægt efter din sygemelding ikke er dokumenteret nedsat med mindst 10 % i forhold til din indtægt før din sygemelding.

Vi må derfor oplyse dig om, at du ikke kan få udbetaling for nedsat erhvervsevne på nuværende tidspunkt, da du ikke opfylder betingelserne for udbetaling."

Klagerens advokat fra fagforeningen har i mail af 16/3 2022 til selskabet bl.a. anført:

"Medlemmet har henvendt sig om den periode, som PFA har anvendt ved opgørelse af hendes økonomiske erhvervsevne. PFA har lagt vægt på den gennemsnitlige indtægt i de forudgående tre år fra skaden i 2020, dvs. 2017, 2018 og 2019. Medlemmet blev imidlertid diagnosticeret med en alvorlig kræftlidelse i 2017 og fik i den anledning en udbetaling for kritisk sygdom fra jer. Hendes indtægt i perioden 2017-2019 var usædvanlig lav, fordi hun brugte af sin sumforsikring. Overskuddet i hendes virksomhed faldt som en sten.

Jeg er opmærksom på, at det af forsikringsvilkårene fremgår, at erhvervsevnen bedømmes på baggrund af de forudgående tre år:

'Ved den selvstændige erhvervsdrivendes hidtidige samlede indtjening forstås den gennemsnitlige årlige indtjening de sidste tre år før den Helbredsmæssige erhvervsevnenedsættelse, da indtjeningen for selvstændige erhvervsdrivende kan variere meget. PFA Pension har dog ret til at opgøre den hidtidige samlede indtjening med udgangspunkt i en kortere periode.'

Vilkåret er vel nok begrundet i de udsving, der naturligt kan komme i en selvstændig erhvervsdrivendes indtægtsgrundlag. Formålet er jo at fastslå den faktiske formåen rensset for usædvanlige forhold. Det tyder vilkåret om, at PFA kan lægge vægt på en kortere periode også på. En kræftlidelse og udbetaling af forsikring med deraf følgende lavere indtægt synes at være netop sådan et usædvanligt forhold.

Jeg hører gerne, om der ved afgørelsen er taget hensyn til, at perioden 2017-2019 var præget af alvorlig sygdom konstateret i 2017 samt udbetaling af sumforsikring. Og om ikke der bør lægges vægt på en anden periode."

I brev af 6/4 2022 fra selskabet til klagerens advokat hedder det bl.a.:

"Efter sagens omstændigheder og pr. kulance er vi enige i, at det vil være rimeligt også at inddrage forsikredes indtægt i perioden forud kræftdiagnosen i 2017, om end forsikrede ikke i den forbindelse har været sygemeldt.

Vi har jf. nedenstående foretaget en ny beregning af den gennemsnitlige indtjening 6 år forud for sygemeldingen.

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	I alt
Lønindkomst kr.	62.862	141.090	134.959	85.903	78.572	94.540	597.926
Overskud cvr [REDACTED] kr.	185.896	88.963	181.645	103.638	8.940	34.455	603.537
Samlet indkomst kr.	248.758	230.053	316.604	189.541	87.512	128.995	1.201.463

Den samlede indkomst for årene 2014-2019 udgøre i alt kr. 1.201.463,-, hvilket giver et årligt gennemsnit på kr. 200.243,83. Efter fratrullet 8% AM-bidrag, kr. 16.019,50, udgøre den gennemsnitlige indtjening kr. 184.224,- 6 år forud for sygemeldingen.

Dertil skal sygedagpenge kr. 149.552, - fratrækkes den gennemsnitlige indtjening kr. 184.224,-, hvilket giver en årlig ydelse kr. 34.672,- svarende til kr. 2.889,- om måneden.

Den aktuelle oprundede månedlige udbetaling udgøre herefter **kr. 2.890,-** før Skat.

Som tidligere meddelt, har vi endvidere også vurderet, at den helbredsmæssige erhvervsevne er midlertidig nedsat med mindst halvdelen, hvorfor betingelserne for udbetaling er opfyldt.

[Klageren] vil derfor få udbetaling for nedsat erhvervsevne med tilbagevirkende kraft, hvilket efter de 3 måneders karens udløb, vil være fra den 1. september 2020.

Vi forventer, at vi vil følge op på situationen inden den 1. april 2023, hvor Forsikrede vil høre fra os. Udbetalingen fortsætter, indtil vi har vurderet erhvervsevnen igen."

Ankenævnet for Forsikring

20.

99489

Hertil har klagerens advokat i mail af 20/4 2022 til selskabet bl.a. bemærket:

"Jeg er nødt til at bede jer om at uddybe valget af referenceperiode. I har lagt vægt på årene 2014-2019 inklusive de år, der var præget af den kritiske sygdom, som medlemmet fik konstateret i 2017 og udbetalt forsikringsdækning for fra jer. Som jeg anførte i min mail den 16. marts 2022 giver indtægten for årene 2017-2019 ikke et retvisende billede af medlemmets økonomiske erhvervsevne. Det har I med jeres afgørelse i hvert fald delvist været enige i.

Med de tal der fremgår af jeres afgørelse den 6. april 2022, så udgjorde gennemsnitsindtægten for 2014-2016 kr. 265.135 (kr. 795.415/3). For perioden 2017-2019 udgjorde gennemsnitsindtægten kr. 135.349 (kr. 406.048/3), eller knap halvdelen af indtægten i de forudgående år.

Forskellen på perioderne er den kritiske sygdom, men det er jo noget, der opstår pludseligt og behandles i forventningen om helbredelse.

Jeg kan ikke over for medlemmet redegøre for, hvordan en periode med sådan kritisk sygdom kan indgå i vurderingen af, hvad hun ville være i stand til at tjene. Vil I ikke derfor være venlige at uddybe."

Af brev af 9/5 2022 fra selskabet til klagerens advokat fremgår bl.a.:

"Som vi oplyste i vores brev af 6. april 2022, så har vi kulancemæssigt besluttet at stille jeres medlem bedre, end hvad der fremgår af jeres medlems pensionsvilkår ved at indregne den samlede indtægt de 6 forudgående år inden sygdommeldingen.

Jeres medlem fik udbetaling for en kræftdiagnose i 2017, og hun var efterfølgende ikke sygemeldt, men valgte i stedet at ændre arbejdsforhold ved bl.a. at begynde at [arbejde på projekter]. Det var således ikke sygdom, der var årsagen til, at jeres medlems indtægt var lavere i perioden 2017 til 2019, men derimod jeres medlems eget valg om at ændre sine arbejdsforhold.

Vi kan således ikke – som I ønsker – se helt bort fra indtægten i perioden 2017 til 2019 og alene anvende indtægten for 2014 til 2016."

Selskabet har i brev af 9/11 2023 til klageren bl.a. anført:

"Tak for din henvendelse af 25. oktober 2023, hvori du angiver, at du i perioden fra den 1. september 2020 frem til den 31. december 2020 har modtaget 2.890 kr. månedligt før skat. Vi skal hertil oplyse, at du i den anførte periode har modtaget i alt 3.209 kr. månedligt før skat. Vi udbetalte først 2.890 kr. månedligt før skat, hvorefter vi korrigerede din udbetaling på baggrund af dine skatteoplysninger og udbetalte yderligere 319 kr. månedligt før skat fra den 1. september 2020. Vi henviser i den forbindelse til brev af 12. april 2022, 11. juli 2023 og 18. juli 2023 for nærmere uddybning.

Vi er i forbindelse med din henvendelse blevet opmærksomme på, at vi ikke har reguleret din udbetaling korrekt for 2021, 2022 og 2023. Dette er beklageligt, og vi har nu tilrettet udbetaling med tilbagevirkende kraft fra 2021.

Vi har tilrettet din udbetaling til følgende:

For 2021: 3.228,47 kr. månedligt før skat (0,6044 % regulering)

For 2022: 3.242,73 kr. månedligt før skat (0,4415 % regulering)

For 2023: 3.377,56 kr. månedligt før skat (4,1579 % regulering)"

Af pensionsbevis af 26/1 2018 fremgår bl.a.:

"PFA Plus Privat ordning via [fagforeningens pensionsordning]

...

PFA Erhvervsevne

...

Hvis din erhvervsevne inden for alle erhverv bliver nedsat:

Løbende udbetaling på op til, årligt.....

275.000 kr.

Din samlede løbende erhvervsevneforsikring i PFA Pension og andre forsikringsselskaber må ikke overstige 80 procent af din indtjening. Overstiger størrelsen af dine forsikringer denne grænse, vil udbetalingen fra PFA Erhvervsevne blive reduceret med det overstigende beløb.

Du kan normalt få udbetalt pengene, hvis din helbredsmæssige erhvervsevne bliver nedsat med mindst 50 procent, og din økonomiske erhvervsevne bliver nedsat med mindst 10 procent inden den 1. april 2031, hvor du er fyldt 68 år.

Udbetalingen har virkning fra den 1. i måneden, efter din erhvervsevne har været nedsat i tilstrækkelig grad i uafbrudt 3 måneder.

Du får udbetalt forskellen mellem den dækningsgivende løn, du havde, før din helbredsmæssige erhvervsevne blev nedsat og din indtægt/resterende økonomiske erhvervsevne - dog højst det maksimale beløb. Der gælder dog særlige regler for selvstændig erhvervsdrivende (se pensionsvilkårene). Forskellen opgøres efter fradrag af arbejdsmarkedsbidrag og obligatorisk pensionsindbetaling. Udbetalingerne kan fortsætte så længe udbetalingsbetingelserne er opfyldte, men maksimalt til du fylder 68 år, og vil stoppe, hvis du dør, før dette tidspunkt. Pengene bliver udbetalt månedligt.

Der kan gælde særlige regler, hvis du er eller kunne være berettiget til en social eller anden offentlig indkomstkompenserende ydelse eller tilskud, og det offentlige har mulighed for at foretage modregning i den offentlige ydelse (se pensionsvilkårene).

Du skal betale skat af pengene.

275.000 kr. af udbetalingen er omfattet af Forbehold om nedsat erhvervsevne, fleksjob, førtidspension mv., som er beskrevet senere i dette pensionsbevis.

Så længe du modtager løn, er du som udgangspunkt ikke berettiget til udbetaling.

Pensionsvilkår af 26/1 2018 indeholder bl.a. følgende bestemmelser:

"4. Særlige pensionsvilkår for PFA Erhvervsevne

4.1 Løbende udbetaling af erhvervsevneforsikring og indbetalingssikring

PFA Pension udbetaler løbende erhvervsevneforsikring og yder indbetalingssikring, hvis den forsikrede uafbrudt i mindst 3 måneder (karensperioden) har nedsat erhvervsevne i dækningsberettiget grad som følge af sygdom eller ulykkestilfælde.

4.1.1 Definition af erhvervsevnenedsættelsen

4.1.1.1 Nedsættelse i dækningsberettiget grad

4.1.1.1.1 Generelt om nedsættelse

Erhvervsevnen er nedsat i dækningsberettiget grad, hvis PFA Pension vurderer, at den forsikredes evne til at udføre arbejde ud fra en helbredsmæssig vurdering (herefter betegnet 'Helbredsmæssig erhvervsevne') er nedsat med mindst 50 procent, og at den forsikredes indtjening (herefter også betegnet 'Økonomisk erhvervsevne') er nedsat med mindst 10 procent.

4.1.1.1.2 Den Helbredsmæssige erhvervsevne

Den Helbredsmæssige erhvervsevne er nedsat med mindst 50 procent, når den forsikrede – efter PFA Pensions skøn – ikke længere er i stand til at arbejde mere end 50 procent af, hvad der er sædvanligt for fuldt erhvervsdygtige personer. Bedømmelsen sker på grundlag af en helhedsvurdering under hensyn til den forsikredes helbredstilstand, uddannelse og tidligere beskæftigelse.

Den Helbredsmæssige erhvervsevne vurderes i forhold til ethvert erhverv.

4.1.1.1.3 Den Økonomiske erhvervsevne

Nedgangen i den Økonomiske erhvervsevne (indtjeningsnedsættelsen) beregnes som forskellen mellem den forsikredes hidtidige dækningsgivende løn ekskl. obligatoriske pensionsbidrag og efter fradrag af arbejdsmarkedsbidrag, og den forsikredes resterende Økonomiske erhvervsevne. Ved den resterende Økonomiske erhvervsevne forstås den forsikredes faktiske indtjening på anmeldelsestidspunktet, inklusive eventuelle sociale og andre offentlige indtægtskompenserende ydelser og tilskud, samt udbetalinger fra andre forsikringer som følge af eksempelvis arbejdsskade eller nedsat erhvervsevne, men ekskl. eventuelle obligatoriske pensionsbidrag, og efter fradrag af arbejdsmarkedsbidrag.

Er den forsikrede selvstændig erhvervsdrivende beregnes nedgangen i den Økonomiske erhvervsevne (indtjeningsnedsættelsen) dog med udgangspunkt i den hidtidige samlede indtjening (den hidtidige dækningsgivende løn samt over- og underskud i virksomheden) ekskl. obligatoriske pensionsbidrag og efter fradrag af arbejdsmarkedsbidrag. Ved den selvstændige erhvervsdrivendes hidtidige samlede indtjening forstås den gennemsnitlige årlige indtjening de sidste tre år før den Helbredsmæssige erhvervsevnenedsættelse, da indtjeningen for selvstændige erhvervsdrivende kan variere meget. PFA Pension har dog ret til at opgøre den hidtidige samlede indtjening med udgangspunkt i en kortere periode. Hvis forsikrede er en nystartet selvstændig erhvervsdrivende, kan PFA Pension ved opgørelse af den hidtidige samlede indtjening inddrage en eventuel tidligere indtjening som lønmodtager.

PFA Pension betragter den forsikrede som selvstændig erhvervsdrivende, hvis den forsikrede tilhører en af nedenstående kategorier:

1. Forsikrede ejer direkte eller indirekte minimum 10 procent af aktierne eller anparterne i virksomheden,
2. Forsikrede og forsikredes ægtefælle, samlever eller et nærtstående familiemedlem ejer direkte eller indirekte tilsammen minimum 10 procent af aktierne eller anparterne i virksomheden,

3. Forsikrede er ejer eller medejer af virksomheden, hvis virksomheden er en personligt drevet virksomhed, eller i et partnerskab, eller
4. Forsikrede har alene eller sammen med forsikredes ægtefælle, samlever eller et nærtstående familiemedlem en direkte eller indirekte kontrol over minimum 10 procent af stemmerettighederne i virksomheden, eller udøver en tilsvarende kontrol ved hjælp af andre midler.

...

PFA Pension har dog ret til ikke at anvende den forsikredes faktiske indtjening, men derimod til at vurdere om den forsikredes evne til at skabe indtjening ved personligt arbejde, inklusive muligheden for eventuelle sociale og andre offentlige indtægtskompenserende ydelser og tilskud, samt udbetalinger fra andre forsikringer, men excl. eventuelle obligatoriske pensionsbidrag og efter fradrag af arbejdsmarkedsbidrag, er nedsat med mindst 10 procent i forhold til den hidtidige dækningsgivende løn excl. obligatoriske pensionsbidrag og efter fradrag af arbejdsmarkedsbidrag. I så fald vil den forsikredes evne til at skabe indtjening, inklusive muligheden for de nævnte ydelser, betragtes som den forsikredes resterende økonomiske erhvervsevne. Hvis PFA Pension foretager en sådan vurdering af den økonomiske erhvervsevne, vurderes evnen til at skabe indtjening efter erhvervsevnetabet inden for ethvert erhverv. Indtil den Helbredsmæssige erhvervsevne er stationær, kan PFA Pension dog vurdere evnen til efter det helbredsmæssige erhvervsevnetab at skabe indtjening inden for det erhverv, som den forsikrede hidtil har arbejdet inden for.

4.1.1.1.4 Hidtidige dækningsgivende løn

Ved hidtidige dækningsgivende løn forstås den løn, som PFA Pension senest har registreret som den pensionsgivende løn, inden den Helbredsmæssige erhvervsevne blev nedsat med 50 procent.

Hvis den forsikrede var deltidsansat, inden erhvervsevnen blev nedsat, omregnes den registrerede deltidsløn til en fuldtidsløn, når nedgangen i den økonomiske erhvervsevne og dermed den eventuelle berettigelse til ydelse beregnes. Hvis der skal ske udbetaling, vil der, ved beregningen af hvor meget der skal udbetales, derimod blive taget udgangspunkt i deltidslønnen.

Hvis det viser sig, at den registrerede dækningsgivende løn ikke er korrekt, og forskellen mellem denne og den løn, som forsikringstageren skulle have oplyst ifølge aftalen med PFA Pension, er 25 procent eller derover, har PFA Pension ret til at anvende den løn, som forsikrede skulle have oplyst, når den økonomiske erhvervsevne beregnes.

...

4.1.1.8 Beløb, der bliver udbetalt fra løbende erhvervsevneforsikring

Udbetalingen fra PFA Pension vil udgøre forskellen mellem den hidtidige dækningsgivende løn ekskl. obligatoriske pensionsbidrag og efter fradrag af arbejdsmarkedsbidrag, og den forsikredes resterende økonomiske erhvervsevne ekskl. eventuelle obligatoriske pensionsbidrag og efter fradrag af arbejdsmarkedsbidrag.

Udbetalingen kan dog ikke overstige den dækning, som gælder for den forsikrede.

For forsikrede, der er selvstændige erhvervsdrivende, vil udbetalingen fra PFA Pension dog udgøre forskellen mellem den forsikredes hidtidige samlede indtjening ekskl. obligatoriske pensionsbidrag og efter fradrag af arbejdsmarkedsbidrag, og den forsikredes resterende økonomiske erhvervsevne ekskl. eventuelle obligatoriske pensionsbidrag og efter fradrag af arbejdsmarkedsbidrag. Udbetalingen kan dog ikke overstige den dækning, som gælder for den forsikrede. PFA Pension vil så vidt muligt opgøre den selvstændige erhvervsdrivendes resterende økonomiske erhvervsevne med udgangspunkt i indtjeningen for det regnskabsår, der ligger forud for det regn-

skabsår, hvor bedømmelsen af retten til udbetaling sker. PFA Pension har dog ret til at foretage denne opgørelse på baggrund af indtjeningen i en kortere periode.

Hvis den forsikrede umiddelbart inden, at erhvervsevnen blev nedsat i dækningsberettiget grad, indbetalte et frivilligt pensionsbidrag omfattet af indbetalingssikring, vil udbetalingen fra PFA Pension dog blive mindsket med et beløb, der svarer til dette pensionsbidrag efter fradrag af arbejdsmarkedsbidrag, da pensionsbidraget i tilfælde af udbetaling i stedet vil blive dækket af indbetalingssikring.

Hvis forsikrede er berettiget til offentlig ressourceforløbsydelse, gælder dog 2. og 3. afsnit i punktet 'Modregning i offentlige indtægtskompenserende ydelser og forhøjet udbetaling'.

Som udgangspunkt fastholdes beløbet, der bliver udbetalt, og det ændres dermed fx, ikke alene som følge af ændrede lønforhold for den forsikrede. Hvis der sker ændringer i den forsikredes helbredstilstand eller arbejdssituation (fx ændret arbejdstid af helbredsmæssige årsager) eller i typen af social eller anden offentlig indtægtskompenserende ydelse eller tilskud, som forsikrede modtager, kan PFA Pension foretage en ny beregning af beløbet, som kan komme til udbetaling.

Hvis den forsikredes samlede løbende erhvervsevneforsikringer i PFA Pension og andre pensionsinstitutter og forsikringsselskaber overstiger 80 procent af den forsikredes dækningsgivende løn, vil udbetalingen af løbende erhvervsevneforsikring fra PFA Pension blive reduceret med det overstigende beløb.

4.1.9 Betydningen af indbetalingssikringen

4.1.9.1 For opsparing

Når forsikrede opfylder betingelserne for at få en løbende udbetaling ved nedsat erhvervsevne, indbetaler PFA Pension løbende de beløb til opsparingen, som ville være blevet indbetalt til opsparingen, hvis erhvervsevnen ikke havde været nedsat. Det er størrelsen af den i pensionsbeviset aftalte indbetaling til opsparingen (efter fradrag af arbejdsmarkedsbidrag) umiddelbart inden, at erhvervsevnen blev nedsat i dækningsberettiget grad, der er afgørende. Der tages således ikke hensyn til de eventuelle forhøjelser af indbetalingen, som der ville have været, hvis erhvervsevnen ikke havde været nedsat samt engangsindbetalinger foretaget før eller efter erhvervsevnen blev nedsat i dækningsberettiget grad. Indbetalingssikringen vil dog blive reguleret årligt pr. 1. januar. Størrelsen af reguleringen fastsættes ud fra nettoprisindekset fra Danmarks Statistik. PFA Pension forbeholder sig retten til at overgå til lignende prisindeks uden varsel, hvis det anvendte indeks ikke offentliggøres mere eller af andre årsager ikke kan anvendes i denne sammenhæng. Reguleringssatsen beregnes som den procentuelle ændring i mellem det gennemsnitlige indeks fra juli 18 måneder før reguleringen til juli 6 måneder før reguleringen og det gennemsnitlige indeks fra juli 30 måneder før reguleringen til juli 18 måneder før reguleringen. Hvis den procentuelle ændring i indekset er negativ, sker der ingen regulering af udbetalingen. Reguleringssatsen fastsættes som en procentsats med en decimal.

Det fremgår af pensionsbeviset, hvis indbetalingssikringen for opsparingen ikke omfatter eventuel frivillig indbetaling.

Når forsikrede opfylder betingelserne for at få en løbende udbetaling ved nedsat erhvervsevne, opretholder PFA Pension en bestående forsikring, medmindre det fremgår af pensionsbeviset, at der ikke er indbetalingssikring på den pågældende forsikring. Forsikringen bliver opretholdt med

den dækning, der gjaldt umiddelbart inden, at erhvervsevnen blev nedsat i dækningsberettiget grad. Indbetalingssikringen gælder længst til det tidspunkt, hvor forsikringen ellers ville være stoppet, hvis ikke erhvervsevnen havde været nedsat."

Nævnet udtaler:

Klageren har i en årrække arbejdet som selvstændig erhvervsdrivende. Medio 2017 fik hun konstateret kræftsygdom¹, og selskabet udbetalte i august 2017 forsikringssummen på 200.000 kr. ved kritisk sygdom. I april-maj 2020 fik klageren konstateret kræftsygdom², og hun blev sygemeldt den 29/5 2020. Hun har herefter modtaget sygedagpenge.

Forsikringen giver ret til ydelser og indbetalingssikring, hvis forsikredes helbredsmæssige erhvervsevne nedsættes med mindst 50 %, og forsikredes økonomiske erhvervsevne (indtjening) nedsættes med mindst 10 %. Ydelserne opgøres ud fra et fyld op-princip som forskellen mellem forsikredes hidtidige indtjening – før den helbredsmæssige erhvervsevne blev nedsat – og forsikredes nuværende indtægt. Den maksimale forsikringsdækning udgør 275.000 kr. om året.

Selskabet har tilkendt klageren dækning fra 1/9 2020 efter en karenperiode på 3 måneder. Selskabet har opgjort klagerens hidtidige indtjening før erhvervsevnetabet til 200.243,83 kr. om året på grundlag af klagerens gennemsnitlige indtjening som selvstændig erhvervsdrivende fra 2014 til 2019, idet klageren i årene 2014-2019 tjente 248.758 kr., 230.053 kr., 316.604 kr., 189.541 kr., 87.512 kr. og 128.995 kr. Efter fradrag af arbejdsmarkedsbidrag og klagerens nuværende indtjening fra sygedagpenge, har selskabet opgjort udbetalingerne til klageren til 3.209 kr. om måneden i 2020. Selskabet har reguleret udbetalingerne til 3.228,47 kr. i 2021, 3.242,73 kr. i 2022 og 3.377,56 kr. i 2023.

Klageren ønsker, at hendes hidtidige indtjening fastsættes på baggrund af hendes gennemsnitlige indtjening i 2014-2016. Subsidiært, at hendes hidtidige indtjening fastsættes til, hvad der er sædvanligt at tjene for personer med tilsvarende uddannelse og alder, og tertiært, at forsikringsudbetalingen på 200.000 kr. medregnes i hendes hidtidige indtjening, idet hun de facto har anvendt beløbet, som var det et legat.

Klageren har anført, at 2017-2019 ikke er retvisende for hendes indtjeningsevne. Hun fik i 2017 konstateret kræftsygdom¹ og modtog en forsikringsudbetaling på 200.000 kr. Herefter var hun igennem operationer, behandlingsforløb og kontroller.

Hun fokuserede fra 2017 i arbejdsmæssig henseende på at færdiggøre 3 projekter, som hun havde arbejdet på i en årrække, idet forsikringsudbetalingen gav økonomisk mulighed for at få dækket de løbende omkostninger. Projekterne blev imidlertid ikke afsluttet, inden hun i 2020 fik konstateret kræftsygdom². Projekterne har derfor endnu ikke ført til indtægter, hvorfor hendes indtægter i 2017-2019 er kunstigt lave og kun ca. det halve af indtægterne i 2014-2016. Klageren har anført, at det må være intentionen i forsikringsbetingelserne, at den hidtidige indtjening skal opgøres på en retvisende og fleksibel måde, hvor der tages hensyn til ekstraordinære forhold, der ikke har noget med sædvanlige indtægtsudsving for selvstændige at gøre. Det bør ikke komme hende til skade, at hun selv har finansieret det sygefravær, hun har haft efter sin første kræftsygdom.

Selskabet har anført, at det følger af forsikringsbetingelserne, at den hidtidige indtjening for selvstændige erhvervsdrivende fastsættes som den gennemsnitlige årlige indtjening de sidste 3 år før den helbredsmæssige erhvervsevnenedsættelse, da indtjeningen for selvstændige erhvervsdrivende kan variere meget. Selskabet har dog pr. kulance i den konkrete situation valgt at stille klageren bedre, idet der er foretaget et gennemsnit af de sidste 6 års indtjening. Der er ikke grundlag for at se bort fra forsikringsbetingelserne. Årsagen til klagerens lavere indtjening i 2017-2019 er, at klageren valgte at ændre sine arbejdsforhold og fokusere på at færdiggøre tre projekter, hun havde været i gang med i en årrække. Selskabet har anført, at der ikke er grundlag for at stille klageren, som var hun fastansat, og fastsætte hendes indtjening skønsmæssigt til, hvad der er sædvanligt for personer med tilsvarende uddannelse og alder. Der er ikke støtte

i forsikringsbetingelserne for at medregne en forsikringsudbetaling på 200.000 kr. ved kritisk sygdom i klagerens tidligere arbejdsrelaterede indkomst.

Den fremgår af forsikringsbetingelsernes punkt 4.1.1.1.3, at "Ved den resterende Økonomiske erhvervsevne forstås den forsikredes faktiske indtjening på anmeldelsestidspunktet, inklusive eventuelle sociale og andre offentlige indtægtskompenserende ydelser og tilskud, samt udbetalinger fra andre forsikringer som følge af eksempelvis arbejdsskade eller nedsat erhvervsevne, men ekskl. eventuelle obligatoriske pensionsbidrag, og efter fradrag af arbejdsmarkedsbidrag. Er den forsikrede selvstændig erhvervsdrivende beregnes nedgangen i den Økonomiske erhvervsevne (indtjeningsnedsættelsen) dog med udgangspunkt i den hidtidige samlede indtjening (den hidtidige dækningsgivende løn samt over- og underskud i virksomheden) ekskl. obligatoriske pensionsbidrag og efter fradrag af arbejdsmarkedsbidrag. Ved den selvstændige erhvervsdrivendes hidtidige samlede indtjening forstås den gennemsnitlige årlige indtjening de sidste tre år før den Helbredsmæssige erhvervsevnenedsættelse, da indtjeningen for selvstændige erhvervsdrivende kan variere meget. PFA Pension har dog ret til at opgøre den hidtidige samlede indtjening med udgangspunkt i en kortere periode. Hvis forsikrede er en nystartet selvstændig erhvervsdrivende, kan PFA Pension ved opgørelse af den hidtidige samlede indtjening inddrage en eventuel tidligere indtjening som lønmodtager."

Det fremgår af forsikringsbetingelsernes punkt 4.1.8, at "For forsikrede, der er selvstændige erhvervsdrivende, vil udbetalingen fra PFA Pension dog udgøre forskellen mellem den forsikredes hidtidige samlede indtjening ekskl. obligatoriske pensionsbidrag og efter fradrag af arbejdsmarkedsbidrag, og den forsikredes resterende Økonomiske erhvervsevne ekskl. eventuelle obligatoriske pensionsbidrag og efter fradrag af arbejdsmarkedsbidrag. Udbetalingen kan dog ikke overstige den dækning, som gælder for den forsikrede."

Efter en gennemgang af sagen finder nævnet, at der ikke er grundlag for at kritisere selskabets afgørelse.

Nævnet har blandt andet lagt vægt på, at der ikke er grundlag for at tilsidesætte forsikringsbetingelsernes virkemåde helt eller delvist i den konkrete situation. Det fremgår af forsikringsbetingelsernes punkt 4.1.1.1.3, at "Ved den selvstændige erhvervsdrivendes hidtidige samlede indtjening forstås den gennemsnitlige årlige indtjening de sidste tre år før den Helbredsmæssige erhvervsevnenedsættelse, da indtjeningen for selvstændige erhvervsdrivende kan variere meget."

Nævnet har også lagt vægt på, at der ikke er grundlag for at statuere, at klagerens helbredsmæssige erhvervsevne allerede var nedsat med mindst halvdelen som følge af kræftsygdom¹ i 2017. Dette skete efter nævnets vurdering først ved sygemeldingen den 29/5 2020 ved kræftsygdom². Det er derfor klagerens indtjeningsforhold op til sygemeldingstidspunktet/erhvervsnedsættelsen, der er afgørende.

Nævnet bemærker, at det i den konkrete sag har været rimeligt – og til klagerens fordel – at selskabet har inddraget klagerens indtjeningsforhold for perioden 2014-2016 i det beregnede gennemsnit for klagerens hidtidige indtjening.

Det, som klageren i øvrigt har anført, kan ikke føre til andet resultat.

Som følge heraf

b e s t e m m e s :

Klageren får ikke medhold.

Jens Kruse Mikkelsen

Ankenævnet *for* Forsikring

29.

99489

formand